

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE ÇOCUKLUK DÖNEMİ İSTİSMAR YAŞANTILARI VE PSİKOLOJİK İYİ OLMA

Yrd. Doç. Dr. Zekavet Kabasakal
Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir
zekavetkabasakal@gmail.com

Uzman Psikolojik Danışman Şirin Erdem
Milli Eğitim Bakanlığı, İzmir
sirinerdem1@gmail.com

Özet

Bu araştırmada çocukluk dönemi istismar yaşantıları ile psikolojik iyi olma arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu amaçla Dokuz Eylül Üniversitesi'nde okuyan 212 lisans öğrencisinden veri toplanmıştır. Çocukluk çağında maruz kalınan istismar yaşantılarını (duygusal istismar ve duygusal ihmal, fiziksel istismar, cinsel istismar) değerlendirmek için "Çocukluk Örselenme Yaşantıları Ölçeği", psikolojik iyi olma (özerklik, çevresel hakimiyet, bireysel gelişim, diğerleriyle olumlu ilişkiler, yaşam amaçları, öz-kabul) hakkında bilgi toplamak için "Psikolojik İyi Olma Ölçekleri" ve demografik değişkenler için "Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır. Bu araştırmada psikolojik iyi olma ve çocukluk dönemi istismar yaşantıları arasında anlamlı ilişkiler olduğu saptanmıştır. Elde edilen bulgular ilgili literatür ışığında tartışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: İstismar, istismar türleri, psikolojik iyi olma.

CHILDHOOD ABUSE AND PSYCHOLOGICAL WELL-BEING AMONG UNIVERSITY STUDENTS

Abstract

The relationships between childhood abuse and psychological well-being were examined in this research. Data were obtained from 212 college students attending Dokuz Eylul University. To examine childhood abuse (emotional abuse and neglect, physical abuse, sexual abuse) "Childhood Trauma Questionnaire"; to get information about psychological well-being (autonomy, environmental mastery, personal growth, positive relationships with others, purpose in life, self-acceptance "Scales of Psychological Well-being", and for demographic variables "Personel Information Form" were used. In this research there were significant associations between psychological well-being and childhood abuse. The findings are discussed in the relevant literature.

Key Words: Abuse, abuse types, psychological well-being.

GİRİŞ

Tarihsel olarak bakıldığında ruh sağlığı ile ilgili araştırmalarda olumlu psikolojik işlevsellikten ziyade psikolojik bozuklukların ele alındığı ve yapılan ruh sağlığı tanımlarında iyi oluş hali yerine psikopatolojinin yokluğuna vurgu yapıldığı görülmektedir. Bu tür formülasyonlar insan kapasitesinin ve gelişme ihtiyacının yanı sıra iyi oluşla ilişkili koruyucu etmenleri de göz ardı etmektedir (Ryff ve Singer, 1996). Bu noktadan hareketle psikolojik iyi oluş kavramını daha geniş bir kapsamda ele alan bir model geliştiren Ryff (1989b), psikolojinin olumlu işlevselliğine yönelik çalışmaları sentezleyerek psikolojik iyi oluş kavramına ilişkin kuramsal bir çerçeve oluşturmuştur. Bu model, pozitif psikolojik sağlık ölçütlerini temel almakta ve yaşam boyu gelişim teorilerine dayanmaktadır (Ryff, 1989a).

Ryff, psikolojik iyi oluş modelinde altı temel boyut tanımlamıştır ve ek olarak günümüzde birçok araştırmacı tarafından psikolojik iyi oluşun değerlendirilmesinde kullanılan bir ölçek geliştirmiştir. Olumlu psikolojik sağlık boyutları şunları içermektedir: özkabul, diğerleriyle olumlu ilişkiler, özerklik, çevresel hakimiyet, yaşam amaçları ve bireysel gelişim (Ryff, 1989a).

Bu model olumlu psikolojik işlevselliğe vurgu yapan çok boyutlu bir iyi oluş modelidir ve bu altı boyut bu modelin teorik temeli olarak görülmektedir (Ryff, 1989b, 1995). Birlikte psikolojik iyi oluşu oluşturan bu bileşenler kişinin kendisi ve geçmiş yaşamıyla ilgili olumlu değerlendirmeler yapmasını (özkabul), bir birey olarak sürekli gelişme ve büyüme hissine sahip olmasını (bireysel gelişim), kişinin yaşamının anlamlı ve amacı olduğuna ilişkin inancını (yaşam amaçları), diğer insanlarla kaliteli ilişkiler kurmasını (diğerleriyle olumlu ilişkiler), kişinin yaşamını ve çevresini etkili bir şekilde yönetebilmesini (çevresel hakimiyet) ve kendi yaşamını ve geleceğini kendisinin belirleyebilmesini (özerklik) içermektedir (Ryff ve Keyes, 1995).

Yapılan birçok betimsel çalışmada gelir, yaş, cinsiyet gibi sosyodemografik faktörlerin psikolojik iyi oluş üzerindeki etkisinin incelendiği, ancak bu değişkenlerin psikolojik iyi oluşu açıklamada yetersiz kaldığı görülmüştür. Bu sebeple psikolojik iyi oluş kavramının daha ayrıntılı incelenebilmesi için yaşam deneyimlerine odaklanmak gerekmektedir (Ryff, 1995). Bu noktadan hareketle bu çalışmada psikolojik iyi oluşu etkileyen önemli bir değişken olarak çocukluk dönemi istismar yaşantıları ele alınmıştır.

Çocukluk dönemi istismar yaşantıları, sadece maruz kalınan zaman diliminde değil sonrasındaki yıllarda da mağdurların psikolojik sağlığı ve işlevselliği üzerinde uzun süreli zararlı etkilere yol açabilmektedir (Mullen, Martin, Anderson, Romans ve Herbison, 1996; Afifi ve diğ., 2008; MacMillan ve diğ., 2001).

Yapılan çalışmalar çocukluk dönemi istismar yaşantılarının yetişkin yaşamda depresif semptomlar, agresif davranış, düşük özsaygı, cinsel bozukluklar ve kişilerarası ilişki sorunları gibi çok geniş bir yelpazede olumsuz etkilerinin olduğuna dikkat çekmektedir (Briere ve Runtz, 1988, 1990; Malinosky-Rummell ve Hansen, 1993).

Üniversite öğrencileri üzerinde yapılan araştırmalarda çocukluk dönemi istismar öyküsü ile okulu bırakma (Duncan, 2000), depresyon (Turner ve Butler, 2003) ve intihar girişimi (Bridgeland, Duane ve Stewart, 2001; Bryant ve Range, 1997) arasında ilişki olduğu saptanmıştır. Duygusal istismar ile anksiyete, depresyon, düşük özsaygı, kişilerarası ilişkilerde duyarlılık, dissosiyasyon, borderline kişilik özellikleri (Braver, Bumberry, Green, ve Rawson, 1992; Briere & Runtz, 1988; Rekart, Mineka, Zinbarg ve Griffith, 2007; Sandberg ve Lynn, 1992) ve yeme bozuklukları (Hund ve Espelage, 2006; Kent ve Waller, 2000) arasında anlamlı ilişkiler olduğu görülmüştür. Özellikle üniversite eğitim çağının gelişimsel açıdan da bir geçiş dönemi olması sebebiyle çocukluk dönemi istismar yaşantılarının sonuçları, üniversiteye başlayan öğrenciler için belirgin bir hale gelebilir. Çocukluk dönemi istismar yaşantılarına maruz kalmış öğrenciler, geçmiş yaşantıları ile ilgili olarak uyumsuz başa çıkma stratejileri geliştirmiş olabilirler (Gipple, Lee ve Puig, 2006; Haskett, Nears, Ward ve McPherson, 2006). Bu durum öğrencilerin içinde buldukları gelişimsel dönemin psikososyal görevlerini (kimlik kazanımı, yakın ilişkilerin deneyimlenmesi, otorite figürleriyle daha olgun ilişkiler geliştirme gibi) tehlikeye atabilir. Üniversite eğitimi için aile evinden ayrılan ve aile etkisinden uzaklaşan birey, geçmiş travmatik aile deneyimlerini güvenle sorgulayabileceği bir döneme de girmiş olur (Banyard ve Cantor, 2004). Bu travmatik aile yaşantılarının kendisini nasıl etkilediğinin keşfi, bireyin hayatının bu aşamasında özellikle önemlidir. Bu sebeple üniversite öğrencileri popülasyonunda geçmiş istismar yaşantıları ile psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkinin ele alınması, bu araştırmanın amacını oluşturmuştur.

YÖNTEM

Bu araştırma, çocukluk dönemi istismar yaşantıları ile psikolojik iyi olma arasındaki ilişkiyi inceleyen betimsel bir çalışmadır.

Araştırma Grubu

Dokuz Eylül Üniversitesi'nde öğrenim görmekte olan toplam 212 lisans öğrencisi araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuştur. Bu öğrencilerin yaşları 18 ile 24 arasında değişmekte olup, yaş ortalaması 19,60'dır (S=1.49). Araştırmaya katılan öğrencilerin 127'sini (%60) kadın, 85'ini (%40) erkek öğrenciler oluşturmuştur.

Veri Toplama Araçları

Demografik sorular ve ölçeklerden oluşan anket bataryası, gruplar halinde, önceden planlanan derslerde gönüllülük esasına uygun olarak uygulanmıştır.

Demografik ölçümler. Anketin ilk kısmında, katılımcıların yaş ve cinsiyet gibi demografik özelliklerine ilişkin sorular yer almıştır.

Psikolojik İyi Olma Ölçekleri (PIOÖ): Ryff (1989b) tarafından geliştirilen Psikolojik İyi Olma Ölçekleri'nin Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması Akın (2008) tarafından yapılmıştır.

Ryff (1989b) altı boyutlu psikolojik iyi olma modelini temel alarak her bir alt ölçeği on dört maddeden oluşan ve altı alt ölçeği bulunan seksen dört maddelik bir ölçme aracı geliştirmiştir. Bu ölçme aracı, psikolojik iyi olma yapısının özelliklerini ölçen ve bireyin kendisi hakkında bilgi vermesine dayanan 6'lı likert tipi bir ölçektir. Bireyin her bir alt ölçekten elde ettiği puanların yüksek olması bireyin ilgili alt ölçeğin değerlendirdiği özelliklere sahip olduğunu göstermektedir. Ayrıca ölçek toplam bir psikolojik iyi olma puanı da vermektedir.

PIOÖ'nün Türkçe ve orjinal form puanları arasındaki korelasyonlar, özerklik alt ölçeği için .94, çevresel hakimiyet için .97, bireysel gelişim için .97, diğerleriyle olumlu ilişkiler için .96, yaşam amaçları için .96 ve öz-kabul için .95 olarak bulunmuştur. PIOÖ'nün iç tutarlılık güvenilirlik katsayılarının .87 ile .96, test-tekrar test güvenilirlik katsayılarının ise .78 ile .97 arasında değiştiği görülmüştür (Akın, 2008). Bu çalışmada ölçeğin Cronbach alpha katsayısı .93 olarak bulunmuştur. Araştırmada katılımcıların psikolojik iyi olma düzeylerini değerlendirmek amacıyla kullanılmıştır.

Çocukluk Örselenme Yaşantıları Ölçeği (ÇÖYÖ): Bernstein ve diğerleri (1994) tarafından, 18 yaşından önceki örselenme yaşantılarını taramaya yönelik geliştirilmiş 40 maddelik, 5'li likert tipi bir ölçektir. Bernstein ve diğerlerinin (1994) yaptıkları çalışmada Cronbach alpha katsayısı .79-.94 arasında değişmektedir. Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması Aslan ve Alparslan (1999) tarafından yapılan ölçeğin Cronbach alpha katsayısı .96, alt ölçeklerin ise .94-.96 arasında bulunmuştur. Bu çalışmada ölçeğin Cronbach alpha katsayısı .95 olarak bulunmuştur. Alınan toplam puan 40-200 arasında değişebilir. Yüksek puanlar çocukluk çağı örselenme yaşantılarının sıklığına işaret eder. Duygusal istismar ve duygusal ihmal, fiziksel istismar ve cinsel istismar olmak üzere üç alt ölçeği vardır. Araştırmada çocukluk ve ergenlikte yaşanan istismar yaşantılarını değerlendirmek amacıyla kullanılmıştır.

BULGULAR

Psikolojik iyi olma ve alt boyutları ile istismar ve istismar türleri arasındakilere ilişkin korelasyon değerleri Tablo 1'de sunulmuştur.

Beklendiği gibi psikolojik iyi olma alt boyutları kendi aralarında pozitif yönde anlamlı ilişkiler göstermektedir. Benzer şekilde istismar alt boyutları arasında da pozitif yönde anlamlı ilişkiler saptanmıştır.

Fiziksel istismar ile psikolojik iyi olma toplam puanı ve psikolojik iyi olma alt boyutlarından çevresel hakimiyet, diğerleriyle olumlu ilişkiler ve öz-kabul arasında negatif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğu saptanmıştır (sırasıyla $r=-.211, p<.01$; $r=-.190, p<.01$; $r=-.257, p<.01$; $r=-.292, p<.01$). Fiziksel istismar ile psikolojik iyi olma alt boyutlarından özerklik, bireysel gelişim ve yaşam amaçları arasındaki ilişki negatif yönde olmakla birlikte istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

Duygusal istismar ile psikolojik iyi olma toplam puanı ve psikolojik iyi olma alt boyutlarından çevresel hakimiyet, bireysel gelişim, diğerleriyle olumlu ilişkiler, yaşam amaçları ve öz-kabul arasında negatif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmüştür (sırasıyla $r=-.318, p<.01$; $r=-.243, p<.01$; $r=-.183, p<.01$; $r=-.327, p<.01$; $r=-.207, p<.01$; $r=-.387, p<.01$). Duygusal istismar ile psikolojik iyi olma alt boyutlarından özerklik arasındaki ilişki negatif yönde olmakla birlikte istatistiksel açıdan anlamlı değildir.

Cinsel istismar ile psikolojik iyi olma alt boyutlarından sadece bireysel gelişim arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=-.152$, $p<.01$).

Tablo 1: PİÖÖ ve ÇÖYÖ'nün Alt Boyutları Arasındaki Korelasyon Katsayıları

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Psikolojik İyi Olma (1)	-										
Özerklik (2)	.579**	-									
Çevresel Hakimiyet (3)	.807**	.285**	-								
Bireysel Gelişim (4)	.737**	.449**	.483**	-							
Diğerleriyle Olumlu İlişkiler (5)	.769**	.274**	.585**	.366**	-						
Yaşam Amaçları (6)	.803**	.245**	.675**	.597**	.524**	-					
Öz-kabul (7)	.862**	.437**	.667**	.503**	.682**	.618**	-				
İstismar (8)	-.283**	-.059	-.221**	-.167*	-.304**	-.165*	-.351**	-			
Fiziksel İstismar (9)	-.211**	-.011	-.190**	-.105	-.257**	-.086	-.292**	.923**	-		
Duygusal İstismar ve Duygusal İhmal (10)	-.318**	-.078	-.243**	-.183**	-.327**	-.207**	-.387**	.966**	.814**	-	
Cinsel İstismar (11)	-.126	-.062	-.052	-.152*	-.115	-.084	-.105	.660**	.543**	.554**	-

* $p<.05$; ** $p<.01$

İstismar türlerine göre psikolojik iyi oluşun yordanmasına ilişkin regresyon analizi sonuçları Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2: Psikolojik İyi Oluşun Yordanmasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	Standart Hata _B	β	T	p	İkili r	Kısmi r
Sabit	377,486	9,873	-	38,234	,000	-	-
Fiziksel istismar	,611	,561	,125	1,089	,278	-,211	,075
Duygusal istismar	-1,371	,352	-,450	-3,891	,000	-,318	-,260
Cinsel istismar	,766	1,105	,055	,693	,489	-,126	,048

R=.331 $R^2=.110$
 $F_{(3, 208)}=8,539$ $p=.0000$

Yordayıcı değişkenlerle bağımlı değişken arasındaki ikili ve kısmi korelasyonlar incelendiğinde, fiziksel istismar ile psikolojik iyi oluş toplam puanı arasında negatif bir ilişkinin ($r=-.211$) olduğu, ancak diğer değişkenler kontrol edildiğinde iki değişken arasındaki korelasyonun $r=.075$ olarak hesaplandığı görülmektedir. Duygusal istismar ile psikolojik iyi oluş arasında hesaplanan negatif ikili korelasyonun ($r=-.318$) diğer iki değişken kontrol edildiğinde, bu korelasyonun $r=-.260$ olarak hesaplandığı görülmektedir. Cinsel istismar ile psikolojik iyi oluş arasında negatif bir ilişki ($r=-.126$) olduğu, ancak diğer değişkenler kontrol edildiğinde iki değişken arasındaki korelasyonun $r=.048$ olarak hesaplandığı görülmektedir.

İstismar türleri birlikte, psikolojik iyi oluş toplam puanı ile anlamlı bir ilişki vermektedir ($R=.331$, $R^2=.110$, $p<.01$). Bu üç istismar türü birlikte psikolojik iyi oluş puanındaki toplam varyansın %11'ini açıklamaktadır.

Standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre, yordayıcı değişkenlerin psikolojik iyi oluş üzerindeki göreceli önem sırası duygusal istismar, fiziksel istismar ve cinsel istismardır. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde ise sadece duygusal istismar değişkeninin psikolojik iyi oluş üzerinde anlamlı bir yordayıcı olduğu görülmektedir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Yapılan bu araştırmada psikolojik iyi oluş, klinik, ruh sağlığı ve yaşam boyu gelişim teorilerinin entegrasyonuna dayanan pozitif işlevselliğin çok boyutlu formülasyonu ile değerlendirilmiştir (Ryff, 1989a). Psikolojik iyi oluşun altı bileşeni (özkabul, diğerleriyle olumlu ilişkiler, özerklik, çevresel hakimiyet, yaşam amaçları ve bireysel gelişim) ile çocukluk dönemi istismar yaşantıları arasındaki ilişkiler ele alınmıştır.

Ölçeklerden elde edilen veriler değerlendirildiğinde beklendiği gibi psikolojik iyi olma alt boyutları kendi aralarında pozitif yönde anlamlı ilişkiler göstermektedir (Ryff, 1989b; Akın, 2008). Benzer şekilde literatüre paralel olarak istismar alt boyutları arasında da pozitif yönde anlamlı ilişkiler saptanmıştır (Çeçen-Eroğul, 2012; Spertus, Yehuda, Wong, Halligan, ve Seremetis, 2003).

Psikolojik iyi oluş alt boyutlarından biri olan özerklik, bireyin kendini sosyal geleneklere uygun düşünme ve davranma zorunluluğu olmadığını hissetmesini, kararlarını başkalarına bağımlı kalmadan ve onların onayına ihtiyaç duymadan kendi içsel mekanizmaları aracılığıyla verebilmesini, kendi davranışlarını düzenlemesini ve sosyal yapıya bağımlı olmadan yaşayabilmesini içermektedir (Akın, 2008). Herrenkohl, Klika, Herrenkohl, Russo ve Dee (2012) tarafından yapılan araştırmada çocukluk dönemi istismar yaşantıları ile yetişkin yaşamdaki özerklik arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Ancak bu araştırmada istismar boyutları ile özerklik arasında negatif yönde bir ilişki saptanmış olmasına rağmen, bu ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı saptanmıştır.

Çevresel hakimiyet, bireyin çevresini düzenleme, psikolojik ve fiziksel ihtiyaçlarını giderebilmek için kendisini çevreye veya çevreyi kendisine uydurabilme becerisini değerlendirmektedir (Akın, 2008). Araştırmada beklendiği üzere tüm istismar türleri ile çevresel hakimiyet arasındaki ilişkinin negatif yönde olduğu saptanmıştır. Sadece cinsel istismar alt boyutu ile olan ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Psikolojik iyi oluşun bir diğer bileşeni olan bireysel gelişim, kişinin kendini sürekli gelişen ve ilerleyen bir birey olarak algılamasını, yeni deneyimlere açık olmasını, potansiyelinin farkına varmasını, zaman içerisinde benliğini ve davranışlarını farkındalık ve işlevsellik açısından geliştirmesini içermektedir (Ryff, 1989b). Ancak çocukluk dönemi istismar yaşantılarının yıkıcı doğası sonucunda, istismara uğramış kişiler çoğunlukla kendi potansiyellerine ve güçlü yönlerine ilişkin farkındalığa sahip olamamaktadır (Anderson, 2010'dan akt. Orbke ve Smith, 2013). Literatüre paralel olarak bu araştırmada tüm istismar türleri ile bireysel gelişim alt boyutu arasındaki ilişkinin negatif yönde olduğu saptanmış; duygusal istismar, cinsel istismar ve toplam istismar puanı ile olan ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur.

Psikolojik iyi oluşun alt boyutlarından biri olan diğerleriyle olumlu ilişkiler, bireyin diğer bireylerle samimi ve güvene dayalı kişiler arası ilişkiler geliştirmesi, onlara karşı empatik ve şefkatli davranması ve diğer bireylere yönelik sorumluluğunun bilincinde olmasıyla ilişkilidir (Akın, 2008). Araştırmada tüm istismar türleri ile diğerleriyle olumlu ilişkiler alt boyutu arasındaki ilişkinin negatif yönde olduğu saptanmış; duygusal istismar, fiziksel istismar ve toplam istismar puanı ile olan ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Çocukluk dönemi istismar yaşantıları kişilerarası ilişkiler açısından özellikle yıkıcıdır çünkü çocuk maruz kaldığı bu olumsuz etkileşimi içselleştirebilir ve bunun sonucunda da benliğine ve diğer kişilere ilişkin sağlıksız bir bakış açısı geliştirebilir. Bu bakış açısı kişinin yaşamında karşılaştığı durumlara ilişkin düşüncesini ve bu durumları anlamlandırmasını etkiler (Lovett, 2007; McCluskey, 2010). Ek olarak bu içselleştirme süreci yakın ilişkilerde memnuniyetsizlik ve diğer kişilere güvenememe gibi sonuçlara sebep olarak yetişkin yaşamdaki ilişkileri etkilemektedir (Browne ve Finkelhor, 1986; Colman ve Widom, 2004; Kealy, Ogrodniczuk ve Howell-Jones, 2011).

Psikolojik iyi oluşun bir diğer alt boyutu olan yaşam amaçları, bireyin yaşama yönelik amaçlarının, hedeflerinin olmasını, geçmiş ve şimdiki yaşamının bir anlamı olduğuna inanmasını, yaşama anlam katan inançlara sahip olmasını içermektedir (Ryff, 1989b). Araştırmada tüm istismar türleri ile yaşam amaçları arasındaki ilişkinin negatif yönde olduğu saptanmış; duygusal istismar ve toplam istismar puanı ile olan ilişki istatistiksel olarak

anlamli bulunmuştur. Elde edilen bu sonuçlar Herrenkohl ve diğ erleri (2012) tarafından yapılan çalışma sonuçlarıyla örtüşmektedir.

Psikolojik iyi oluş un önemli bir bileş eni olan özkabul, bireyin kendine yönelik pozitif tutumlara sahip olması, geçmiş ve ş imdiki durumları hakkında olumlu şeyler düşünmesi ve olumlu-olumsuz tüm özelliklerini kabul etmesiyle iliş kilidir (Akın, 2008). Yapılan araşt ırmalarda duygusal istismar düşük özs aygı (Sackett ve Saunders, 1999) ve olumsuz beden imajı (Meston, Heiman ve Trapnell, 1999) ile iliş kili bulunmuştur. Çocukluk dönemi istismar yaş antıları ile düşük özs aygı arasındaki iliş kilere dikkat çekilmiştir (Arata, Langhinrichsen-Rohling, Bowers ve O'Farrill-Swails, 2005; Toker, Tiryaki, Özçürümez ve İskender, 2011; Sarah ve Dean, 2008; Çeçen-Eroğ ul, 2012). Araşt ırmada tüm istismar türleri ile özkabul arasındaki iliş kinin negatif yönde oldu ğ u saptanmış ; sadece cinsel istismar alt boyutu ile olan iliş ki istatistiksel olarak anlamli bulunmamış tır.

Bu araşt ırmada beklenenin aksine cinsel istismar ile psikolojik iyi oluş alt boyutlarından sadece bireysel geliş im ile arasındaki iliş ki istatistiksel olarak anlamli bulunmuştur. Ancak yapılan araşt ırmalar çocukluk dönemi cinsel istismarın psikolojik iyi oluş üzerinde birçok olumsuz etkisinin oldu ğ unu göstermiştir. Çocukluk dönemi cinsel istismarın yetiş kin dönemdeki psikopatoloji, psikolojik iyi oluş , fiziksel sağı k, riskli cinsel davranış lar, düşük özs aygı , düşük yaş am doyum u, akademik başarıs ızlık gibi birçok alanda olumsuz etkisi bulunmaktadır (Fergusson, McLeod ve Horwood, 2013; Cutajar ve diğ ., 2010; Dinwiddie ve diğ ., 2000; Boden, Horwood ve Fergusson, 2007; Irish, Kobayashi ve Delahanty, 2010; Senn, Carey ve Coury-Doniger, 2011; Nickel ve diğ ., 2004; Mullen ve diğ ., 1996; Roberts, O'Connor, Dunn, Golding ve The ALSPAC Study Team, 2004; Griffing ve diğ ., 2006; Maniglio, 2009). Mevcut araşt ırmada cinsel istismar yaş antılarının ifade edilmesinin zor olması ve dolayısıyla ölç ülmesinin kolay olmaması sebebiyle, bu değı ş ken açısından yeterli veri toplanamamış olabilir. Veri toplama araç larının sınıflarda uygulanması sebebiyle de özellikle cinsel istismar yaş antılarının rapor edilmesi konusunda öğrenciler sıkıntı yaş amış olabilir.

Son yıllarda yapılan araşt ırmalarda özellikle duygusal istismar ve ihmalin çocuk geliş iminde ve sonrasındaki yetiş kin yaş amda birçok olumsuz etkisi oldu ğ u görülmüştür (Hart, Binggeli ve Brassard, 1998; Wright, Crawford ve Castillo, 2009; Spertus ve diğ ., 2003; Gibb, Chelminski ve Zimmerman, 2007). Duygusal istismar sıklıkla diğ er istismar türlerine eş lik eder ve literatürde en yık ıcı etkiye sahip istismar türü olarak ele alınmaktadır (Hart ve Brassard, 1987). Yapılan bu araşt ırmada da duygusal istismar değı ş keninin psikolojik iyi oluş üzerinde anlamli bir yordayıcı oldu ğ u görülmektedir.

Sonuç olarak bu araşt ırmada üniversite öğrencilerinde çocukluk dönemi istismar yaş antıları ile psikolojik iyi oluş arasında negatif yönde anlamli bir iliş kinin oldu ğ u ve istismar türlerinin birlikte psikolojik iyi oluş puanındaki toplam varyansın %11'ini açıkladı ğ ı saptanmıştır. Ancak tek bir değı ş kenin(çocukluk dönemi istismar yaş antıları), hiçbir şekilde varyansın çoğ unu açıklayamayacağı söylenebilir. Çünkü psikolojik iyi oluş a çok sayıda değı ş ken etki etmektedir. Bu sebeple üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi oluş larını etkileyen diğ er faktörleri inceleyen yeni araşt ırmaların yapılması; araşt ırmanın üniversite öğrencileri üzerinde yapılmış olması dolayısıyla ilerleyen çalış malarda psikolojik iyi oluş ve iliş kili değı ş kenlerin daha farklı geliş imsel dönemlerde, daha farklı yaş gruplarında ele alınması önemlidir.

Bu araşt ırmada çocukluk dönemi istismar yaş antılarının uzun dönemdeki sonuçlarıyla iliş kili psikolojik değı ş kenlerin daha geniş bir çerçevede ele alınması amaçlanmıştır. Dolayısıyla elde edilen bulguların araşt ırma literatürüne önemli katkılar sağ laması beklenmektedir.

Araşt ırmada elde edilen bulgular yükseköğretimde verilen psikolojik danış ma ve rehberlik hizmetleri için de önemlidir. Psikolojik sağı k, psikolojik bir rahatsızlığ ın olmaması olarak anlaş ılmamalı, aksine, bireylerin kendilerini yaş am boyu gelişt irmeleri üzerine odaklanmalıdır. Aynı zamanda bu araşt ırma bulguları göstermiştir ki çocukluk dönemi olumsuz yaş antılar ve ebeveynlik rolleri, bireyin yetiş kin yaş amdaki iş levselliğ ini etkilemektedir. Bu sebeple çocuk ve aile geliş imi ile ilgili birimlerin koruyucu ve ebeveynlik rollerini güçlendirici çalış malara odaklanması önemlidir.

Psikolojik iyi oluş un insanın yaş amındaki önemine iliş kin yapılacak tüm çalış maların literatüre ve uygulamalara katkı sağlayacağı düşünölmektedir.

Not: Bu çalışma 06-08 Kasım 2014 tarihlerinde Antalya'da 22 Ülkenin katılımıyla düzenlenen "3rd World Conference on Educational and Instructional Studies- WCEIS-2014"de bildiri olarak sunulmuş olup, JRET Bilim Kurulu hakemleri tarafından değerlendirilerek bu sayıda yayınlanmasına karar verilmiştir.

KAYNAKÇA

Afifi, T. O., Enns, M. W., Cox, B. J., Asmundson, G. J., Stein, M. B. & Sareen, J. (2008). Population attributable fractions of psychiatric disorder and suicide ideation and attempts associated with adverse childhood experiences. *American Journal of Public Health*, 98, 946-952.

Akın, A. (2008). Psikolojik İyi Olma Ölçekleri (PiOÖ): Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri / Educational Sciences: Theory & Practice*, 8(3), 721-750.

Arata, C.M., Langhinrichsen-Rohling, J., Bowers, D. & O'Farrill-Swails, L. (2005). Single versus Multi-Type Maltreatment: An Examination of the Long-Term Effects of Child Abuse. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 11(4), 29-52.

Aslan, S.H. ve Alparslan, Z.N. (1999). Çocukluk Örselenme Yaşantıları Ölçeği'nin bir üniversite öğrencisi örnekleminde geçerlik, güvenilirlik ve faktör yapısı. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 10(4), 275-285.

Banyard, V.L. & Cantor, E.N. (2004). Adjustment to college among trauma survivors: An exploratory study of resilience. *Journal of College Student Development*, 45, 207-221.

Bernstein, D.P., Fink, L., Handelsman, L., Foote, J., Lovejoy, M., Wenzel, K., Sapareto, E. & Ruggiero, J. (1994). Initial reliability and validity of a new retrospective measure of child abuse and neglect. *The American Journal of Psychiatry*, 151(8), 1132-1136.

Boden, J., Horwood, L. & Fergusson, D. (2007). Exposure to childhood sexual and physical abuse and subsequent educational achievement outcomes. *Child Abuse & Neglect*, 31, 1101-1114.

Braver, M., Bumberry, J., Green, K. & Rawson, R. (1992). Childhood abuse and current psychological functioning in a university counseling center population. *Journal of Counseling Psychology*, 39, 252-257.

Bridgeland, W. M., Duane, E. A. & Stewart, C. S. (2001). Victimization and attempted suicide among college students. *College Student Journal*, 35, 63-76.

Briere, J. & Runtz, M. (1988). Multivariate correlates of childhood psychological and physical maltreatment among university women. *Child Abuse & Neglect*, 12, 331-341.

Briere, J. & Runtz, M. (1990). Differential adult symptomatology associated with three types of child abuse histories. *Child Abuse & Neglect*, 14, 357-364.

Browne, A. & Finkelhor, D. (1986). Impact of child sexual abuse: A review of the research. *Psychological Bulletin*, 99, 66-77.

Bryant, S. L. & Range, L. M. (1997). Type and severity of child abuse and college students' lifetime suicidality. *Child Abuse & Neglect*, 21, 1169-1176.

Colman, R. A. & Widom, C. S. (2004). Childhood abuse and neglect and adult intimate relationships: A prospective study. *Child Abuse & Neglect*, 28, 1133-1151.

Cutajar, M. C., Mullen, P. E., Ogloff, J. R. P., Thomas, S. D., Wells, D. L. & Spataro, J. (2010). Psychopathology in a large cohort of sexually abused children followed up to 43 years. *Child Abuse & Neglect*, 34, 813-822.

Çeçen-Eroğul, A.R. (2012). Psychometric Properties of Turkish Version of Childhood Trauma Questionnaire among Adolescents with Gender Differences. *Psychology*, 3(10), 916-922.

Dinwiddie, S., Heath, A. C., Dunne, M. P., Bucholz, K. K., Madden, P. A. F., Slutske, W. S., Bierut, L. J., Statham, D. B. & Martin, G. (2000). Early sexual abuse and lifetime psychopathology: A co-twin-control study. *Psychological Medicine*, 30, 41-52.

Duncan, R. D. (2000). Childhood maltreatment and college drop-out rates: Implications for child abuse researchers. *Journal of Interpersonal Violence*, 15, 987-995.

Fergusson, D.M., McLeod, G.F.H. & Horwood, L.G. (2013). Childhood sexual abuse and adult developmental outcomes: Findings from a 30-year longitudinal study in New Zealand. *Child Abuse & Neglect*, 37, 664-674.

Gibb, B.E., Chelminski, I. & Zimmerman, M. (2007). Childhood Emotional, Physical, And Sexual Abuse, And Diagnoses Of Depressive And Anxiety Disorders In Adult Psychiatric Outpatients. *Depression and Anxiety*, 24, 256-263.

Gipple, D. E., Lee, S. M. & Puig, A. (2006). Coping and dissociation among female college students: Reporting childhood abuse experiences. *Journal of College Counseling*, 9, 33-46.

Griffing, S., Lewis, C. S., Chu, M., Sage, R., Jospitre, T., Madry, L. & Primm, B. J. (2006). The process of coping with domestic violence in adult survivors of childhood sexual abuse. *Journal of Child Sexual Abuse*, 25(2), 23-41.

Haskett, M.E., Nears, K., Ward, C.S. & McPherson, A.V. (2006) Diversity in adjustment of maltreated children: Factors associated with resilient functioning. *Clinical Psychology Review*, 26, 796-812.

Hart, S.N. & Brassard, M.R. (1987). A major threat to children's mental health: Psychological maltreatment. *American Psychologist*, 42(2), 160-165.

Hart, S., Binggeli, N. & Brassard, M. (1998). Evidence of the effects of psychological maltreatment. *Journal of Emotional Abuse*, 1, 27-58.

Herrenkohl, T.I., Klika, J.B., Herrenkohl, R.C., Russo, M.J. & Dee, T. (2012). A Prospective Investigation of the Relationship Between Child Maltreatment and Indicators of Adult Psychological Well-Being. *Violence Vict.*, 27(5): 764-776.

Hund, A. R. & Espelage, D. L. (2006). Childhood emotional abuse and disordered eating among undergraduate females: Mediating influence of alexithymia and distress. *Child Abuse & Neglect*, 30, 393-407.

Irish, L., Kobayashi, I. & Delahanty, D. L. (2010). Long-term physical health consequences of childhood sexual abuse: A meta-analytic review. *Journal of Pediatric Psychology*, 35(5), 450-461.

Kealy, D., Ogrodniczuk, J. S. & Howell-Jones, G. (2011). Object relations and emotional processing deficits among psychiatric outpatients. *Journal of Nervous and Mental Disease*, 199, 132-135.

Kent, A. & Waller, G. (2000). Childhood emotional abuse and eating psychopathology. *Clinical Psychology Review*, 20, 887-903.

Lovett, B. B. (2007). Sexual abuse in the preschool years: Blending ideas from object relations theory, ego psychology, and biology. *Child & Adolescent Social Work Journal*, 24, 579-589.

MacMillan, H.L., Fleming, J.E., Streiner, D.L., Lin, E., Boyle, M.H., Jamieson, E., Duku, E.K., Walsh, C.A., Wong, M.Y. & Beardslee, W.R. (2001). Childhood abuse and lifetime psychopathology in a community sample. *The American Journal of Psychiatry*, 158, 1878-1883.

Malinosky-Rummell, R. & Hansen, D. J. (1993). Long-term consequences of childhood physical abuse. *Psychological Bulletin*, 114, 68-79.

Maniglio, R. (2009). The impact of child sexual abuse on health: A systematic review of reviews. *Clinical Psychology Review*, 29, 647-657.

McCluskey, M. J. (2010). Psychoanalysis and domestic violence: Exploring the application of object relations theory in social work field placement. *Clinical Social Work Journal*, 38, 435-442.

Meston, C. M., Heiman, J. R. & Trapnell, P. D. (1999). The relation between early abuse and adult sexuality. *Journal of Sex Research*, 36, 385-395.

Mullen, P.E., Martin, J.L., Anderson, J.C., Romans, S.E. & Herbison, G.P. (1996). The long-term impact of the physical, emotional, and sexual abuse of children: A community study. *Child Abuse & Neglect*, 20(1), 7-21.

Nickel, M. K., Tritt, K., Mitterlehner, F. O., Leiberich, Nickel, C., Lahmann, C., Forthuber, P., Rother, W. K. & Loew, T. H. (2004). Sexual abuse in childhood and youth as psychopathologically relevant life occurrence: Cross-sectional survey. *Croatian Medical Journal*, 45(4), 483-489.

Orbke, S. & Smith, H.L. (2013). A Developmental Framework for Enhancing Resiliency in Adult Survivors of Childhood Abuse. *Int J Adv Counselling*, 35:46-56.

Rekart, K. N., Mineka, S., Zinbarg, R. E. & Griffith, J. W. (2007). Perceived family environment and symptoms of emotional disorders: The role of perceived control, attributional style, and attachment. *Cognitive Therapy and Research*, 31, 419-436.

Roberts, R., O'Connor, T., Dunn, J., Golding, J. & The ALSPAC Study Team. (2004). The effects of child sexual abuse in later family life; mental health, parenting and adjustment of offspring. *Child Abuse & Neglect*, 28, 525-545.

Ryff, C. D. (1989a). Beyond Ponce de Leon and life satisfaction: New directions in quest of successful aging. *International Journal of Behavioral Development*, 12, 35-55.

Ryff, C. D. (1989b). Happiness is everything, or is it? Explorations on the meaning of psychological well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 57, 1069-1081.

Ryff, C. D. (1995). Psychological well-being in adult life. *Current Directions in Psychological Science*, 4, 99-104.

Ryff, C.D. & Keyes C.L.M. (1995). The Structure of Psychological Well-Being Revisited. *Journal of Personality and Social Psychology*, 69(4), 719-727.

Ryff, C.D. & Singer, B. (1996). Psychological well-being: Meaning, measurement, and implications for psychotherapy research. *Psychotherapy and psychosomatics*, 65(1), 14-23.

Sackett, L.A. & Saunders, D.G. (1999). The impact of different forms of psychological abuse on battered women. *Violence and Victims*, 14, 105-117.

Sandberg, D. A. & Lynn, S. J. (1992). Dissociative experiences, psychopathology and adjustment, and child and adolescent maltreatment in female college students. *Journal of Abnormal Psychology*, 101, 717-723.

Sarah, R. & Dean, L. (2008). Effects of Trauma and Religiosity on Self-Esteem. *Psychological Reports*, 102(3), 779-790.

Senn, T. E., Carey, M. P. & Coury-Doniger, P. (2011). Self-defining as sexually abused and adult sexual risk behavior: Results from a cross-sectional survey of women attending an STD clinic. *Child Abuse & Neglect*, 35, 353-362.

Spertus, I.L., Yehuda, R., Wong, C.M., Halligan, S. & Seremetis, S.V. (2003). Childhood emotional abuse and neglect as predictors of psychological and physical symptoms in women presenting to a primary care practice. *Child Abuse & Neglect*, 27, 1247-1258.

Toker, T., Tiryaki, A., Özçürümez, G. ve İskender, B. (2011). Madde Kullananlarda Çocukluk Örselenme Yaşantılarının, Madde Kullanma Eğilimi, Benlik Saygısı ve Başa Çıkma Tutumları ile İlişkisi. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 22(2), 83-92.

Turner, H.A. & Butler, M. J. (2003). Direct and indirect effects of childhood adversity on depressive symptoms in young adults. *Journal of Youth and Adolescence*, 32, 89-103.

Wright, M.O.D., Crawford, E. & Castillo, D.D. (2009). Childhood emotional maltreatment and later psychological distress among college students: The mediating role of maladaptive schemas. *Child Abuse & Neglect*, 33, 59-68.